

ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ

Еразъм+

ЕСVET В БЪЛГАРИЯ

ФАКТИ И РАЗВИТИЕ

есvет

European Credit system for
Vocational Education & Training

2018

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>1. Как ECVET се ползва в България?</p> <ul style="list-style-type: none"> • В мобилността с цел обучение • В ученето през целия живот 	<p>Прилагането на ECVET на национално ниво е регламентирано в България чрез промяна в Закона за професионалното образование и обучение от 2014 г.</p> <p>Особено активно е приложението на ECVET при осъществяването на мобилност с цел обучение. По програмата „Еразъм+“ български ученици от професионални гимназии реализират проекти за мобилност, които са съобразени с принципите за трансфер на кредити. Това има много добър ефект за практическата подготовка на учениците. ECVET е инструмент, който се прилага и за насърчаване на ученето през целия живот. Той позволява придобиване на професионална квалификация, като се вземе предвид натрупания опит или придобитите компетентности чрез информално и самостоятелно учене. Така ECVET се свързва със системата за валидиране на професионални компетентности, придобити не само в училище, но и под други форми на учене през целия живот. Това дава възможност на повече хора да учат непрекъснато, съобразно своите индивидуални нужди, и да придобиват квалификация по гъвкави кариерни пътеки.</p>

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>2. Държавните образователни стандарти по различните професии – как кореспондират с принципите на ECVET?</p>	<p>Въвеждането на кредити в системата на ПОО е насочено към осъществяване на обучение, ориентирано към резултатите от учене, което наложи и актуализирането на държавните образователни стандарти (ДОС), както и разработването на нови за придобиване на квалификация по професии. ДОС за придобиване на професионална квалификация определят изискванията към кандидатите, към материалната база, преподавателите, представят описание на професията и дефинират единиците резултати от учене (ЕРУ). ДОС кореспондират с принципите на ECVET, като определят професионалните знания, уменията и компетентностите, които следва да се придобият от обучаемия, групирани във вид на ЕРУ. Това позволява достъпното им оценяване и валидиране за целите на ученето през целия живот, за гъвкаво професионално обучение и за повече кариерни възможности, гарантират прозрачност на професионалните квалификации. Чрез ДОС се осъществява практическото прилагане на принципите на ECVET за постигане на по-тясна взаимовръзка на професионалното образование с изискванията на пазара на труда и на работодателите в съответствие със спецификата на всяка професия.</p>
<p>3. Различните единици резултати от учене предполагат ли самостоятелно оценяване и признаване?</p>	<p>Всяка една от единиците резултати от учене (ЕРУ) в ДОС за придобиване на квалификация може да бъде самостоятелно оценена и/или валидирана. Валидирането е процес на установяване съответствието на придобитите чрез неформално обучение или информално учене резултати с тези от ДОС за придобиване на квалификация по професии. С това се улеснява достъпът до професионално обучение за придобиване/надграждане на професионална квалификация, както и достъпът за реализация на пазара на труда. Правилата и процедурата за валидиране са регламентирани в Наредба № 2 от 13.11.2014 г. на Министъра на образованието и науката за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности.</p>

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>4. Как оценката на различните ЕРУ се документира?</p>	<p>Оценяването на отделни единици се извършва в съответствие със средствата и критериите за оценяване, включени към всяка единица в ДОС. Документирането се извършва след успешно преминалата процедура по полагане на изпит по теория и практика. Когато са усвоени всички ЕРУ, включени в ДОС, се предоставя документ за придобита професионална квалификация – Свидетелство за професионална квалификация / Свидетелство за валидиране на професионална квалификация. Когато са усвоени една или няколко ЕРУ, включени в ДОС, се предоставя документ – Удостоверение за професионална квалификация/Удостоверение за валидиране на професионална квалификация. В Свидетелството и в Удостоверението се посочва нивото на квалификацията по ЕКР/НКР, което осигурява сравнимост на квалификациите, придобити в различни държави или в различен образователен контекст. Към документите за придобита квалификация може да бъде издадено и Европейско приложение.</p>
<p>5. В България учещият може ли да натрупва документиран ЕРУ чрез формално образование и неформално учене?</p>	<p>Да, обучаваното лице може да натрупва документиран ЕРУ. Например, при продължаващо професионално обучение усвоените в рамките на една професия ЕРУ по общата професионална подготовка и по отрасловата професионална подготовка могат да се зачитат. Ако лицето желае да придобие квалификация по друга професия, се организира професионално обучение за усвояване на съдържанието в стандартите ЕРУ, които лицето не притежава.</p>

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>6. В България може ли да се валидират резултати от учене, натрупани в различна среда (формална или неформална)?</p>	<p>Посредством процедурата по валидиране кандидатът за обучение може да валидира ЕРУ, придобити чрез неформално обучение или информално учене. Тези единици могат да бъдат признавани и документирани, за да не се дублира тяхното усвояване по време на следващ обучителен курс, в който лицето е избрало да продължи с цел придобиване на квалификация по цяла професия или по част от нея.</p>

Етапи на валидирането:

1. Лицето, желаещо валидиране, избира обучаваща институция, която осъществява съответното професионално обучение.
2. Подаване на заявление от лицето, желаещо валидиране, до директора на обучаващата институция, към което задължително прилага документ за завършен предходен клас или етап.
3. Сключване на договор между лицето – заявител и обучаващата институция.
4. Определяне на консултант, който подпомага лицето по време на целия процес на валидиране.
5. Информирание на лицето от съответната обучаваща институция за целите, процедурите по валидиране и последователността им.
6. Представяне от лицето на документи, доказващи придобити професионални знания, умения и компетентности – трудова книжка, служебна книжка, осигурителна книжка, документ за образователно равнище, атестации, референции, свидетелства и удостоверения от предишни професионални обучения, снимки, артефакти, рисунки, чертежи и др.
7. Създаване на порт-фолио, включващо посочените по-горе документи, попълнена от лицето автобиография и възможност за допълване с последващи документи, касаещи валидирането.
8. Анализ на представените документи от създадена за целта комисия.
9. Изготвяне на индивидуален план – график за извършване на валидирането.
10. Проверка чрез изпитване (тест, казус, въпроси, практическо задание или др.) на заявени професионални знания, умения и компетентности, за които лицето не представя доказателства или представените доказателства да съответстват на резултатите от ученето в ДОС за конкретна квалификация по професия.
11. Насочване към допълнително обучение при необходимост.
12. Проверка чрез изпитване на придобитите професионални знания, умения и компетентности след проведено допълнително обучение.
13. Полагане на един или повече изпити по теория и практика на професията.
14. Признаване на степен на професионална квалификация по професия или по част от професия.
15. Издаване на документ за професионална квалификация:
  - Свидетелство за валидиране на професионална квалификация – след успешно положените изпити са установени всички единици резултати от ученето, включени в държавния образователен стандарт.
  - Удостоверение за валидиране на професионална квалификация по част от професия – след успешно положени изпити и ако са установени една или няколко единици резултати от ученето, включени в държавния образователен стандарт.

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>7. Какви налични мерки за осигуряване на качеството има?</p>	<p>Осигуряването на качество в прилагането на ECVET на институционално ниво се постига чрез изграждането на вътрешни (институционални) системи за осигуряване на качество, регламентирани със Закона за професионалното образование и обучение, а на национално ниво осигуряването на качество се постига чрез външно оценяване на дейността на институциите. На европейско ниво осигуряването на качеството в прилагането на ECVET се постига посредством използването на специален инструментариум за прилагането на ECVET, който гарантира прозрачност, съпоставимост и трансфер на резултатите от учене. Усилията на европейските държави са насочени към установяване на национални рамки за осигуряване на качеството в ПОО съгласно общоевропейските препоръки и насоки и въвеждането на мерки за повишаване прозрачността на националните образователни системи. В тази посока работи мрежата EQAVET като референтната рамка от поредица европейски инициативи, чиято цел е да се признаят квалификациите и компетентностите, придобити от учащите в различни държави и учебни среди, като по този начин се насърчават модернизацията, взаимното доверие и мобилността в професионалното образование и обучение.</p>

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>8. Как учещите могат да трансферират ЕРУ, натрупани в една среда, в друга среда?</p>	<p>Структурата на ДОС, разписани във вид на ЕРУ, позволява трансфера на отделни единици от една квалификация в друга – по вертикала и по хоризонтала. При продължаващото професионално обучение усвоените в рамките на една професия ЕРУ по общата професионална подготовка и по отрасловата професионална подготовка могат да се зачитат изцяло или частично, като се организира обучение за усвояване на тези единици, за които лицата не притежават знания, умения и компетентности. Посредством процедурата по валидиране – виж т. 6</p>
<p>9. Как младежките организации виждат ползите от ECVET?</p>	<p>Неформалното учене е основна линия на взаимодействие между младежките организации и младите хора, като се развиват и постигат различни и най-разнообразни резултати от учене. Валидирането на резултатите от учене, както и възможностите за трансфер и признаване чрез ECVET спомагат за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аргументиране и представяне на придобитите знания, умения и компетентности; • осигуряване на водеща роля на младия човек по отношение на собствената му образователна пътека, знаейки какво вече притежава и какво още и как може да натрупа; • улесняване на образователната мобилност; • по-добри възможности за реализация на Европейския пазар на труда; • развитие на усещането за принадлежност към бъдещето на Европа.

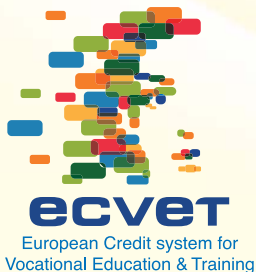

ВЪПРОС	ОТГОВОР
<p>10. Как работодателите виждат ползите от ECVET?</p>	<p>Концепцията на ECVET за повишаване на резултатите от ученето и необходимостта от приложими в практиката знания, умения и компетентности за всеки бизнес представляват мостът, по който нуждите на работодателите ще бъдат удовлетворени в по-висока степен от страна на професионалното образование и обучение. Така се осигурява по-ефективен и по-практически ориентиран модел за професионално обучение, удовлетворяващо икономиката, обучаемите и доставчиците на обучение.</p> <p>Работодателите в България все повече осъзнават разликата между принципите на традиционните системи за професионално образование и обучение и системите, в които са въведени принципите на ECVET. Първите се базират на хорариум, разработен от обучаващите институции, докато вторите са насочени към постигането на резултати от ученето, описани в ДОС за придобиване на квалификация. И то резултати, свързани с придобиването и прилагането на знания, умения и компетентности, непосредствено приложими в практиката. Особено съществено в тази посока е постигането на по-голямо съответствие на полученото професионално образование с нуждите на работодателите. Все по-осезаемо те свързват ECVET с възможностите за оценка, валидиране и сертифициране на познанията на работещите, придобити и извън образователните институции.</p>
<p>От гледна точка на работодателите прилагането на ECVET води до:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подобряване качеството на потенциалните кандидатури за работа; • намаляване на разходите за обучение на място; • формално признаване на практическото обучение в компанията и неговото внедряване в квалификационната структура (акредитация); • намаляване на времето, за което обучаемите достигат до пазара на труда, и възможност за постигане на бърза и ефективна професионална реализация на работната сила; • гъвкавост по отношение на избора на модули (единици резултати) за всяка квалификация в процеса на обучение. 	

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

**ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ –
Национална агенция
по Програма „Еразъм+“**

ул. „Граф Игнатиев“ № 15, ет. 3, 1000 София
тел.: 02 / 915 50 10, факс: 02 / 915 50 49
e-mail: hrdc@hrdc.bg, ecvet@hrdc.bg
web page: <http://ecvet.hrdc.bg/bg>

**Изданието е подготвено
от Националния ECVET екип за България.**

**Това издание е финансирано с подкрепата на Европейската
комисия. Настоящата публикация отразява единствено
възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност
за начина, по който може да бъде използвана
съдържащата се информация.**

